

Fiski- og Tilfeingismálaráðið
att.: Jacob Vestergaard, landsstýrismaður
Heykavegur 6
FO-110 Tórshavn

Tilmæli frá Havstovuni 15. juni 2009

Við støði í §22 Stk. 2 í lógini um vinnuligan fiskiskap hevur Havstovan hesi tilmæli um fiskiskapin undir Føroyum í fiskiárinum 2009/2010:

- a) Fiskidagatalið hjá línuskipum, útróðarbátum við línu og snellu og lemmatrolarum við maskinorku undir 500 Hk (Bólkur 3, 4 og 5) verður minkað við 50%.
- b) Fiskidagatalið hjá partrolarum (Bólkur 2) verður minkað við 20%. Ein samsvarandi minking eigur at verða í royndini hjá lemmatrolarum (Bólkur 1), ið ikki eru í dagaskipanini.
- c) Eingin serlig toska- og hýsukvota verður latin skipabólkum uttan um dagaskipanina. Ístaðin verður sett ein mest loyvd hjáveiða av toski og hýsu uppá 3% (í vekt fyri hvønn túr sær). Hetta eigur ikki at vera galdandi fyri fiskiskap á Føroya – Íslandsrygginum (t.d. norðan fyri 62°39'N og vestan fyri 8°00'V).
- d) Eingin vinnuligur fiskiskapur verður loyvdur á Føroyabanka grynri enn 200 m.
- e) Serligu gýtingarfriðingarnar fyri tosk á landgrunninum og upsa undir Føroyum halda fram.
- f) Eingin vinnuligur fiskiskapur við húki eigur at verða loyvdur innan fyri 3 fjórðingar úr landi, og til toska- og hýsustovnurin eru komin fyri seg aftur, eigur heldur eingin vinnuligur fiskiskapur at verða loyvdur á leiðunum vístar í skjali 1.
- g) Økini e og m verða stongd fyri trolfiskiskapi alt árið.
- h) Meskavíddin í hjáveiðuposanum í trolingini á Landleiðini eigur at hækka til 250 mm.
- i) Bert skip og bátar, ið reka vinnuligan fiskiskap, sleppa at avreiða.
- j) Allir skipabólkar í fiskiflotanum eiga at koma inn í dagaskipanina.

Grundgevingar

Ráðgevingin hjá Havstovuni tekur støði í stovnsmetingunum av botnfiski hjá Havstovuni/ICES í 2009 (Skjal 2) og í ráðgevingini hjá ICES í 2009 (Skjal 3). Ein samandrátur av hesum er í skjali 4.

Stovnarnir av toski á landgrunninum og á Føroyabanka eru søguliga illa fyri, hýsustovnurin í skjótari minking, og upsastovnurin tykist eisini í minking. Støðan er hættislig, og ICES mælir til onga veiðu eftir toski og hýsu komandi fiskiár, og at royndin eftir upsa verður skerd við umleið 20%.

Tað er eingin einfald loysn á trupulleikunum, og givið er, at skulu tiltøkini muna nakað, koma tey at merkjast víða í føroyskari fiskivinnu og samfelagnum annars. Landsstýrið eigur tí at umhugsa stig at linna avleiðingarnar, og at eggja til at royna nýggjar leiðir. Størsti einstaki trupulleikin í lötuni er, at húkaflotin er alt ov stórur, og stig eiga at verða tikin til at minka um hann. Ein annar týðandi trupulleiki er, at ikki allir skipabólkar eru í dagaskipanini, og tískil ikki reguleraðir við dagatali.

Í §2 í lógini um vinnuligan fiskiskap verður m.a. sagt: “Dentur verður lagdur á, í umsitingini av hesi lóg, at varðveita tilfeingið og at troyta og gagnnýta hetta burðardygt á skilabesta hátt, lívfrøðiliga og

búskaparlíga”. Skipanarnevndin sigur í frágreiðing frá 8. feb. 1996, at “stovnsrøktarendamálið er rokkið, um gýtingarstovnurin er oman fyri ávísa minstustødd, og veiðutrýstið síðani er so, at umleið ein triðingur av stovninum verður veiddur á hvørjum ári”. Havstovan tekur undir við, at tað er avgerandi at halda gýtingarstovnunum oman fyri eina minstustødd, og at veiðutrýstið verður stillað so, at veiðan er burðardygg, og er hetta grundarsteinar í okkara ráðgeving.

Styrkin í eini dagaskipan er m.a., at um dagatal og aðrar reguleringar eru ásett rætt, so slepst undan á hvørjum ári at gera broytingar. Havstovan hevur tó, síðan dagaskipanin kom í gildi, víst á, at dagatalið (og flotin) alla tíðina hevur verið ov høgt. Umráðandi í eini dagaskipan er, at dagatalið er ásett so, at ikki ov ógvísleg sveiggj henda í veiðutrýstinum ár undan ári. Hetta 11-ára skeiðið hevur víst okkum, at veiðutrýstið okkurt árið hevur verið nærum dupult so stórt sum ætlað. Nakað av hesum stavar frá serligum umstøðum í náttúruni, sum greitt er frá niðanfyrri. Menningin í m.a. tøkni ger, at skipini so líðandi verða alt effektivari. Hesum má fylgjast væl við í og leggjast upp fyri so ella so.

Veiðutrýstið verður eisini ávirkað av umstøðunum í havumhvørvinum (sí Skjal 2 og Skjal 3). Serliga eru tað veiðuevnini hjá línu, ið verða ávirkað. Í árum við góðum gróðri er nógv føði hjá fiskinum, hann veksur skjótt, og hann tekur ikki so lætt línuna. Er gróðurin hinvegin lítil, er minni til av føði, fiskurin veksur ikki so væl, og hann tekur nógv betri línuna. Av tí, at skipanin við stongdum leiðum er gjørd, so at tað mesta av toskinum og hýsuni verður veitt við húki, so er veiðutrýstið á tosk og hýsu tengt at gróðrinum, og harvið skiftandi, hóast dagatalið er hitt sama. Gróðurin síðan 2002 hevur verið minni enn, og um miðal, og veiðutrýstið á tosk hesi árinum var sera høgt. Gróðurin í 2008 var yvir miðal, og fyribils sær tað út til, at gróðurin í ár verður enn betri. Tískil kann væntast, at veiðutrýstið “náttúrliga” kanska ikki verður so stórt sum nú og at tilgongd og vøkstur verða betri enn nú. Tað er tí hugsandi, at toskastovnurin kemur fyri seg um nøkur fá ár, men økingin er treytað av, at veiðutrýstið komandi fiskiárinum verður hildið niðri. Útrokningar hjá Havstovuni vísa tó, at verandi veiðutrýst er so høgt, at toskastovnurin sum frá líður kemur at geva minni og minni av sær.

ad a-c) Best hevði verið at banna allari veiðu eftir toski og hýsu, men tað vildi elvt til, at næstan allur flotin varð lagdur. Framskrivningar vísa tó, at tilmældu niðurskurðirnir í dagatali og aðrar tilmæltar reguleringar vilja fáa toskastovnin at vaksa spakuliga aftur, og at minkingin í hýsustovninum fer at steðga. Ikki er neyðugt at skerja allar skipabólkar líka nógv. Bólkarnir 3, 4 og 5 fiska tað mesta av toskinum og hýsuni, og tí mugu teir skerjast mest. Bólkur 2 fiska bert tosk og hýsu sum hjáveiðu, og av tí at upsastovnurin er hampuliga væl fyri hóast í minking, nýtist skerjingin í dagatali ikki at vera so stór; hendan skerjingin vil ávirka hjáveiðuna av toski og hýsu nakað. Aðrir skipabólkar eru ikki inni í dagaskipanini, men eingin av teimum eigur at hava eina serliga toska- og hýsuvotu; royndin hjá teimum stóru lemmatrolarunum, ið árliga hava fiskað í miðal umleið 20% av upsanum, síðan dagaskipanin kom í gildi, eigur eisini at verða skerd.

ad d) Toskastovnurin á Føroyabanka er á sama støði sum seinast í 1980-árunum og fyrst í 1990-árunum. Tá varð Bankin friðaður, og tað tók bert fá ár at fáa toskastovnin at koma fyri seg aftur.

ad e) Í gýtingartíðini stendur fiskurin sera tættur, og tí verður hann eyka útsettur fyri veiðutrýstinum.

ad f) Toskur (og upsi) veksur upp inni við land, og tað er sera umráðandi fyri at fáa stovnin at vaksa aftur, at ungfiskurin fær so nógvan frið sum gjørligt, so at hann sleppur at seta til tann vaksna stovnin. Tá toskur leitar frá landi og útá, so heldur hann í stóran mun til á leiðunum á skjal 1.

ad g) Ein stórir partur av toskaveiðuni hjá teimum smærru lemmatrolarunum verður veiddur her.

ad h) Hetta er fyri at sleppa sum mest undan hjáveiðu av toski, men samstundis loyva veiðu eftir tungu, reyðsprøku og havtasku.

ad i) Hetta er fyri at minka um veiðutrýstið á tosk/hýsu frá fólki, sum liva av eini aðrari inntøku enn fiskiskapi við Føroyar. Í hesum sambandi verður neyðugt at kanna um markið fyri, hvør bátur er vinnuligur og ikki, eigur at hækka.

Viðmerkingar

Afturlítandi á árinum, stovnsmetingar hava verið undir Føroyum (síðan 1961), hevur miðalveiðan av toski á Landgrunninum, toski á Føroyabanka og hýsu og upsa undir Føroyum verið ávikavist 24 tús., 2 tús., 17 tús. og 36 tús. tons. Tað er einki, ið bendir á, at tað kunnu fiskast fleiri tons við fleiri troldøgum, fleiri snelludøgum ella fleiri línudøgum ella við meiri línu (fleiri húkum). Heldur er tað so, at í hvussu so er sama tonsatal kann verða veitt við væl minni roynd.

Tað at minka veiðutrýstið er ikki tað sama, sum at veiðan fer at minka. Um veiðutrýstið verður minkað, kemur tað at merkja veiðuna ta fyrstu tíðina (1-3 ár). Eftir tað kann væntast, at veiðan í tonsum sum heild verður tann sama ella helst størri, og at færri og størri fiskar verða veiddir. Og tað hevur nógv fyrimunir. Teir eru betur egnaðir í gýtingarstovninum, og teir eru betri egnaðir bæði í framleiðsluni og viðvíkjandi fiskaprísi, so at meira fæst burturúr enn við einum ov stórum veiðutrýsti. Eisini kann væntast, at sveiggini í veiðuni ár undan ári verða minni.

Tilgongd av ungum fiski er ymisk ár um annað. Summi ár er tilgongdin góð, onnur ár verri. Við harðari roynd verður fiskiskapurin góður, tey árinum tilgongdin er góð. Men samstundis verður lítið og einki eftir til árinum, tá tilgongdin ikki er so góð, og heldur ikki verða vakstrarevnini hjá fiskinum nýtt til fulnar. Úrslitið verður samanum tikið, at minni kemur uppá land, og sveiggini millum góð og ring ár verða alt ov ógvuslig.

Vánaligi fiskiskapurin av toski og hýsu hevur ført til meiri roynd á djúpum vatni eftir longu og brosmu, og vánaliga tilgongdin av ungum toski hevur eisini gjørt royndina nær landi minni. Hesar broytingar í fiskimynstri kunnu hava ført til, at royndin eftir toski og hýsu í 2008 hevur verið minni, enn mett í hesum stovnsmetingunum, og at støðan tí kann vera eitt sindur frægari enn mett. Men tað broytir ikki tað sannroynd, at royndin, serliga eftir toski, er ov nógv til at fiskiskapurin er burðardyggur, og at tørvur er á munandi skerjingum í fiskidøgum.

Tilfar

Hetta tilmælið er grundað á:

- 1) Report of the North-Western Working Group 2009, 29 April – 5 May 2009 (DRAFT). ICES C.M. 2009/ACOM:04: Grundarlagið fyri ráðgevingini hjá bæði ICES og Havstovuni, m.a. ein lýsing av umhvørvi og fiskiskapi, hagtøl fyri veiðu og roynd, tilfar frá vísindaligum kanningum og stovnsmetingin av einstøku stovnunum (á enskum) (sí www.ices.dk). Hjálagt sum skjal 2.
- 2) The Faroe Plateau Ecosystem. ICES 2009: Ráðgevingin hjá ICES, har eisini ein samandráttur av støðuni í stovnunum og ein lýsing av umhvørvi, fiskiskapi og regulering av fiskiskapi undir Føroyum er (á enskum) (sí www.ices.dk). Hjálagt sum skjal 3.
- 3) Reinert, J. 2009. Fundur í ráðgevandi nevdini (ACOM) hjá Altjóða Havranssóknarstovninum (ICES) í mai/juni 2009. Havstovan smárit 09/01. Hjálagt sum skjal 4.

Havstovan, 15-06-09

Hjalti í Jákupsstovu, stjóri